

Geef wilde planten een kans

Neem me eruit en deel me met buren of vrienden.

velt
SAMEN
ECO
ACTIEF

Voor sommigen is onkruid niet meer dan een plant die groeit op een plaats waar hij niet gewenst is; voor anderen is alles wat men ooit bestempelde als 'onkruid' ongewenst in de tuin. Wie heeft toch ooit dat lijstje gemaakt? vraag ik me weleens af. Op Wikipedia lees ik dat er 'geen biologische definitie van een onkruid' is. 'Wat men als ongewenst beschouwt, is afhankelijk van de situatie.' Onkruid bestaat met andere woorden niet. Er zijn alleen maar ongewenste planten. En dan nog ... Ik vertel je graag over mijn favoriete 'onkruiden' en hoe ik ze een plekje geef in de tuin.

Tekst **Lies Rottiers**

Foto's **Stefan Jacobs, Aikon producties,**

Susannah Andersen, Chiot's Run,

Suze Peters en Tanakawho

i.s.m. Vlaamse Milieumaatschappij

www.zonderisgezonder.be

Regisseur in eigen tuin

Heel wat tuiniers laten zich leiden door lijstjes met soorten onkruid, door reclame voor een onkruidvrije tuin of door de buurman die zeker meent te weten wat onkruid is. Jammer, want veel soorten die als 'onkruid' te boek staan, kunnen een waardevolle bijdrage leveren aan je tuin. Vaak zijn het planten met een grote natuurwaarde, die daarnaast ook gewoon mooi zijn en prima in de tuin passen. Ze geven een natuurlijke uitstraling aan je tuin zonder dat die er als een ongecontroleerde wildernis hoeft uit te zien.

Loslaten is de kunst. En geduld hebben. Goed kunnen observeren is ook een mooie troef, want alleen zo leer je de planten in je tuin goed kennen. En dat is dan weer nodig om de regisseur van jouw tuin te worden. Er is ruimte voor improvisatie, maar uiteindelijk bepaal jij het eindresultaat.

De planten die je zelf hebt gezet, ken je meestal wel. Maar overal waar wat tussenruimte beschikbaar is, duiken ook andere planten op. Je kunt natuurlijk alles wat onbekend en ongepland is meteen wieden. Opperuimd staat netjes, toch? Maar vaak leidt die houding tot tal van gemiste kansen. Geef je planten die spontaan opduiken een kans, dan zullen zij het geheel natuurlijk aan elkaar breien. Ze nemen de kale en moeilijke plekjes in, bedekken de bodem en zijn interessant voor bijen, vlinders en andere insecten.

Zo doet Velt-tuinspecialist Lies het

Ik ga als volgt te werk: ik maak geregeld een rondje door mijn tuin en inventariseer dan al het jonge groen dat uitkomt. Ik doe dat louter in mijn hoofd, maar schrijf het gerust op als dat beter werkt voor jou. Door dit al vele jaren te doen, herken ik intussen de meeste zaailingen of jonge planten.

Komt de plant mooi uit op een bepaalde plaats? Dan laat ik hem staan. Zie ik hem toch liever niet (hier)? Dan haal ik hem weg en plant ik hem ergens anders of werp ik hem op de composthoop. Bij twijfel wacht ik af tot de plant wat groter is. Grotere planten zijn gemakkelijker te herkennen, zeker zodra er bloemen verschijnen.

Wat is het ergste dat je kan overkomen? Dat je de plant uiteindelijk toch niet mooi vindt of dat hij te weinig ruimte laat voor de andere planten. Op dat moment kun je de plant nog altijd verwijderen. Zo eenvoudig is het dus: even afwachten, kijken wat er gebeurt en alleen ingrijpen als je het echt nodig vindt. Een kleine kanttekening: sommige soorten zaaïen zich rijkelijk uit of hebben kruipende wortels waarmee ze snel veel ruimte inpalmen.

Wil je dit voorkomen, laat de planten dan niet in zaad komen of haal regelmatig uitlopers weg.

EEN
GOEDE TUIN
MAAKT
PESTICIDEN
OVERBODIG

Welke planten er spontaan in je tuin opduiken, kun je niet op voorhand voorspellen. Vooral de omgeving waarin je tuiniert (en welke wilde planten daar voorkomen) speelt een rol. Meestal duiken er soorten op die zich van nature thuis voelen op de bodem waarop je tuiniert. Meteen de juiste plant op de juiste plaats dus!

Let op!

Alle delen van het vingerhoedskruid zijn giftig. Laat de plant alleen staan op plaatsen waar kleuters er niet gemakkelijk bij kunnen. Vingerhoedskruid maakt digitaline aan, een stof die in de geneeskunde wordt gebruikt om hartkwalen te behandelen, maar die in te grote dosis dodelijk kan zijn.

Sierlijk blad, lange bloei Roberts kruid (*Geranium robertianum*)

Roberts kruid is een wilde plant die best wat meer aandacht verdient. Het is een wilde geraniumsoort, verwant aan de bekendere tuingeraniums zoals *Geranium macrorrhizum* of *Geranium 'Rozanne'*. De naam *Geranium* komt van het Griekse woord 'geranos', dat 'kraanvogel' betekent. De vruchtjes van al deze planten lijken namelijk op de snavel van een kraanvogel. In het Nederlands worden *Geraniums* ook wel ooievaarsbek genoemd. Zodra je de plant een keer gezien hebt, zul je de vorm beslist herkennen.

Roberts kruid heeft een heel sierlijk, diep ingesneden blad dat een sterke geur verspreidt als je het aanraakt. Deze plant is niet kieskeurig wat standplaats betreft. Zon of schaduw: het maakt niet uit, als de grond maar niet te droog is. Perfect dus voor die moeilijke schaduwhoekjes in de tuin. Met zijn frisgroene blaadjes en ietwat rode stengels is hij een welkome gast in mijn tuin. Staat hij in de zon, dan kleuren de stengels en het blad dieprood. Hij groeit wat bossig uit en vormt zo een pol van ongeveer 40 cm doorsnede en 30 à 40 cm hoog.

Hij is eenjarig, maar soms overwintert hij met winterknoppen net boven of onder de grond en gedraagt hij zich tweejarig. Hij wortelt heel oppervlakkig met fijne worteltjes waardoor je hem zonder moeite uit de grond trekt als je hem weg wilt. Alleen al omwille van het blad vind ik roberts kruid mooi, maar als bonus bloeit het ook nog eens met lieflijk roze bloempjes en dat de hele zomer lang, van mei tot oktober. Een extra reden om dit plantje te koesteren.

Onvoorspelbare hommelvriend Vingerhoedskruid (*Digitalis purpurea*)

Vingerhoedskruid is misschien wel een van mijn lievelingsplanten. Een plant die je als geen ander leert hoe je moet loslaten. Het is immers niet te voorspellen waar vingerhoedskruid zal opduiken en welke kleur de bloemen zullen hebben. Maar dat maakt het net zo leuk. Elk jaar ziet de tuin er anders uit, zonder kunst- en vliegwerk.

Vingerhoedskruid is een typisch tweejarige plant. In de herfst, na de bloei, zaait hij zich gemakkelijk uit. Nog voor de winter groeit er een typisch bladrozet dat ook in de winter groen blijft. Het volgende voorjaar groeit de plant verder en vormt dan de bekende hoge bloemstengels. De bladeren van het vingerhoedskruid zijn langwerpige en hebben een viltlaag aan de onderkant.

Meestal maakt de plant maar één bloemstengel, maar die kan ruim een meter hoog worden. Van onder tot boven openen zich de klokjesvormige bloemen. De kleur varieert van wit over roze tot lichtpaars. De bloemen worden druk bezocht door hommels die diep in de bloem moeten kruipen om tot bij de nectar en het stuifmeel te komen. Een leuk schouwspel!

Sommige tuiniers vinden het vervelend dat de plant zich overal uitzaait, maar zelf vind ik dat net een voordeel. De zaailingen zijn trouwens gemakkelijk te herkennen. Je kunt ze eenvoudig weghalen of verplanten. Vingerhoedskruid groeit smal en hoog. Het neemt dus nauwelijks ruimte in en staat mooi tussen andere planten. →

Kruidenrijk gazon

Over gazon bestaat er een hele rist fabeltjes. Als je alles moet doen wat er volgens de reclame nodig is om je gras mooi te houden, dan zou ik het bij voorbaat al opgeven. Een hardnekkig misverstand is dat er in een gazon alleen maar gras mag groeien. Nochtans bestaan er in de natuur geen graslanden met alleen grassoorten. Er groeien altijd ook andere graslandplanten.

De soorten die in een gazon groeien zijn afhankelijk van de bodem, de maai-frequentie en de betreding. In een kort gemaaid gazon kunnen madeliefjes, witte klaver, kruipende boterbloem, weegbree, paardenbloem, brunel en draadereprijs voorkomen. Madeliefjes voelen zich er zo thuis dat ze hun bloemstelen kunnen aanpassen aan de hoogte van je grasmaaier. Dat is toch ongelooflijk!

Je kunt er voor eeuwig de strijd mee aanbinden, maar het geeft veel meer rust om ze te omarmen. Je gazon wordt er een stuk biodiverser en kleurrijker van.

Meer wildeplantenplezier?

Op zoek naar nog meer voorbeelden of leuke verhalen over 'onkruiden'? Die vind je in het *Onkruidboek*. Neem dit boek mee de tuin in om te ontdekken wat je nog niet eerder had gezien. Deze praktische gids bevat karakterschetsen van veelvoorkomende wilde tuin- en moestuinplanten. Bovendien is het een inspirerend leesboek vol interviews met bekende en onbekende tuiniers, kwekers, koks, kunstenaars en onderzoekers.

Onkruidboek

ISBN: 978 90 5908 633 3

Velt-ledenprijs: € 16,50

Boekhandelsprijs: € 19,99

Te koop bij je afdeling of via www.velt.nu/winkel.

